

Karta pracy nr 7

Imię i nazwisko:

Klasa:

1. Przeczytaj tekst Agnieszki Drotkiewicz *Emma Bovary tańczy na wielu parkietach* (→ PODRĘCZNIK, s. 69–70). Na jego podstawie stwórz portret Emmy skreślony ręką współczesnej pisarki. Odpowiedz na pytania:

a) Jaki jest stosunek pisarki do bohaterki? Zwróć uwagę, w jaki sposób autorka streszcza dzieje romansów pani Bovary.

.....
.....
.....

b) Co to znaczy, że historia o Emmie jest historią pogardy?

.....
.....

c) Co znaczy słowo *fantasmagoria* w kontekście wypowiedzi: „Jej marzenia były fantasmagoriami wziętymi z przestrzeni publicznej”?

.....

d) Jak należy rozumieć słowa: „Chciała jednocześnie umrzeć i mieszkać w Paryżu”?

.....
.....

Wniosek:

Portret Emmy Bovary według Agnieszki Drotkiewicz:

.....
.....
.....
.....

2. Na podstawie pracy poszczególnych grup stwórz portret psychologiczny Emmy Bovary. Zwróć uwagę szczególnie na te cechy, które czynią z niej idealną adresatkę strategii *product placement*.

a) Czego oczekuje Emma od życia? Jakie są źródła tych oczekiwań? Czemu bohaterka podporządkowuje swoje życie? W jaki sposób Emma tworzy swój świat? Zwróć uwagę na słowa narratora, który mówi o bohaterce: „Myślała, że szczęście jest owocem pewnych krain i jak roślina w niewłaściwej glebie nie może rozkwitać gdzie indziej”. Określ, jak wyglądają te „krainy”.

.....
.....
.....
.....
.....

b) Jaką cenę płaci Emma za pożądanie luksusu?

.....
.....

c) Przypomnij z poprzedniej lekcji, jakie były motywy postępowania bohaterki w relacjach z mężczyznami.

.....

.....

.....

d) Jakim typem człowieka jest Emma? Jakie cechy, predyspozycje psychologiczne czynią z niej osobę, która ufa bezkrytycznie wszystkiemu, co pochodzi z „przestrzeni publicznej”? Jaka postawę określicie mianem bowaryzmu? Wy tłumaczcie na przykładzie bohaterki powieści.

.....

.....

.....

.....

Wnioski:

Dlaczego Emma poniosła klęskę? Czy zasłużyła na los, który ją spotkał? Jaka była reakcja prowincjonalnej społeczności na śmierć bohaterki? Czy istnieje zależność między losem Emmy a postawą mieszkańców Yonville? Jakie prawa obowiązują w świecie rodzącego się kapitalizmu?

.....

.....

.....

.....

.....

3. Udowodnij, że *Pani Bovary* zapowiada dylematy kultury współczesnej. Wykorzystaj wnioski z tekstu Agnieszki Drotkiewicz.

a) Na podstawie czasopism kobiecych ułóż listę tematów, produktów, które mogłyby wzbudzić zainteresowanie Emmy.

.....

.....

.....

.....

b) Wyjaśnij, co łączy bohaterkę Flauberta ze współczesnymi kobietami. Na czym polega niebezpieczeństwo kultury nastawionej na „pogardę dla życia pozbawionego fajerwerków”? W jakim sensie Emma, bohaterka epoki przemiany, zapowiada dylematy kultury współczesnej?

.....

.....

.....

.....

Wnioski:

Przedstaw rozmowę dwóch kobiet: Emmy Bovary i współczesnej konsumentki na temat tego, co zapewnia im szczęście, co są w stanie dla tego szczęścia zrobić, jakie ofiary ponieść, czego nie mogą sobie odmówić, czy dostrzegają różnicę między „zmysłowym zadowoleniem” a „czystą radością serca”.

stawiana), zwycięstwo zaś jednostek biologicznie doskonalszych było gwarancją doskonalenia się gatunku. Jak świat zwierzęcy doszedł do współczesnego swego kształtu, doskonaląc się w nieustannych zabójstwach, tak społeczeństwo doskonali się z każdym upadkiem słabszego i każdym zwycięstwem silniejszego.

(Sprawa naturalizmu polskiego)

- 1 Określ, czym się różni obraz człowieka ukazany w utworach naturalistów od ukazwanego w literaturze przednaturalistycznej.
- 2 O jakich dwóch konsekwencjach doboru tematów literackich pisze autorka?
- 3 Dlaczego pisarz naturalista starał się nie oceniać postępowania swoich bohaterów?
- 4 Przedstaw w czterech punktach analogie między społeczeństwem i światem zwierzęcym, jakie dostrzegali naturaliści.

Współczesna pisarka zastanawia się nad fenomenem popularności bohaterki Flauberta, przyrównując jej problemy do... kłopotów współczesnych konsumentek.

Agnieszka Drotkiewicz
(ur. 1981) – pisarka
i dziennikarka, autorka
m.in. książek *Paris London*
Dachau, Dla mnie to samo,
Teraz.

Agnieszka Drotkiewicz

* *Emma Bovary tańczy na wielu parkietach*

[1] Emma Bovary to bardzo ekspansywna postać literacka, jej popularność wykracza daleko poza karty jej własnej książki. [...] Nie ma w tym nic dziwnego – *Pani Bovary* to genialna powieść, napisana wspaniałym językiem. Wiemy o męskach twórczych, jakie przeżywał Gustave Flaubert, pracując nad tą książką. [...] Często wątpił i rozpaczał. Potrafię sobie wyobrazić tę mękę. Flaubert pracował nad *Panią Bovary* pięć lat w swojej samotni – rodzinnej posiadłości Croisset¹. Podobno opuszczał pracownię tylko na samotne spacery i posiłki. Bardzo rzadko odwiedzał w Paryżu swoją kochankę, Luizę Colet. Zerwał z nią zresztą, żeby nie rozpraszała go przy pracy.

[2] Po drodze przez mękę przyszedł jednak sukces – powieść jest znakomita. Historia egzaltowanej, wychowanej na lekturze romansów córki wieśniaka, która poślubia zakochanego w niej do szaleństwa wiejskiego doktora („Emma chciała wziąć ślub o północy, przy płonących pochodniach”) jest zarazem historią pogardy. Pogardy dla życia pozbawionego fajerwerków. Emma, zostawszy doktorową, zaspokojone ma wszelkie podstawowe potrzeby, a nawet ma dostęp do odrobiny luksusu. Oraz męża u swoich stóp. Mimo to trawi ją głód blichtru, pieniędzy, piękna i namiętności. To on popycha ją ku wyidealizowanej miłości do młodego Leona, której jednak się nie poddaje. Poddaje się za to innej, groźniejszej namiętności – namiętności do luksusu. Chce w ten sposób nagrodzić samą siebie za wstrzemięźliwość erotyczną („Kobieta, która zdobyła się na takie poświęcenie, mogła sobie teraz pozwolić na drobne zachcianki”). Kiedy na horyzoncie pojawia

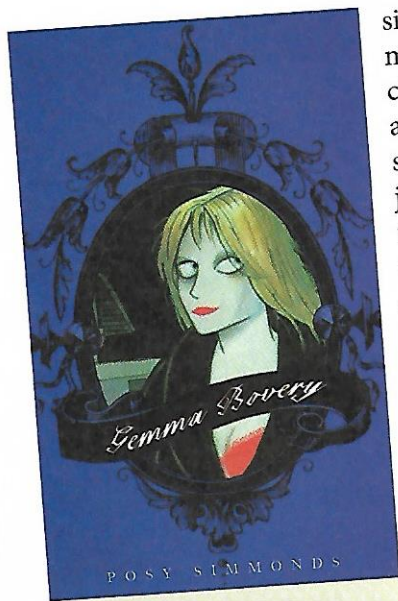
¹ [cr⁴ase]

się lokalny Don Juan – zdemoralizowany Rudolf, Emma wchodzi z nim w płomienny romans i pragnie uciec z kochankiem od dramatycznej prozy swojego życia (o mężu myśli z odrazą: „rozmowa z Karolem była płaska jak uliczny chodnik, a jego myśli, które każdy mógłby wypowiedzieć, przesuwają się w codziennych strojach, nie budząc ani wzruszeń, ani śmiechu, ani marzeń”). Don Juan, rzecz jasna, zostawia Emmę samą sobie, co wpędza ją w ciężką chorobę, a w ramach rekonwalescencji w kolejny romans. Cały czas zaciąga dług za długiem, a kupiec, u którego się zadłuża, okazuje w końcu swoją przerażającą twarz. Konsekwencje rozpaczliwej konsumpcji Emmy są straszne – prowadzą ją do niebieskiego flakonu z arsenikiem. I mimo że wiele wskazuje na to, iż nieszczęście uwiła sobie sama („Ale któż ją tak unieszczęśliwia? Jakiż to niezwykle kataklizm tak nią wstrząsnął?”), jej samobójcza śmierć robi wielkie i ponure wrażenie. Więc to tu prowadzą marzenia? Są aż tak bardzo niebezpieczne? Flaubert daleki jest od osądzenia biednej Bovary. Słynne zdanie „Pani Bovary to ja” (najprawdopodobniej autorstwa samego Flauberta) powtarzane było i jest na potęgę i świadczy o tym, że wszyscy bywamy zawiedzeni życiem takim, jakie jest.

[3] Emma Bovary to postać czasu przemian – początków kapitalizmu, kiedy to pieniądze zaczynały stanowić o tym, kim jest człowiek. Większość problemów Emmy brała się właśnie z materialnych marzeń: „Serce jej, otarłszy się o bogactwo, powlekało się czymś, co nie miało się już nigdy zetrzeć”. Była ona idealną adresatką strategii *product placement*²: „w pragnieniach swych nie odróżniała zmysłowego zadowolenia, które było wynikiem zbytku, od czystej radości serca ani wytwornych obyczajów od delikatności uczuć”. Jej marzenia były fantasmagoriami wziętymi z przestrzeni publicznej: „starła się dociec znaczenia słów: szczęście, namiętność, upojenie, słów, które tak pięknie brzmiały w książkach”. Jej rozpacz i rozczarowanie życiem mogły być łatwo zażegnane piękną suknią czy naszyjnikami, i dopóki nie wpadła w labirynt weksli, tak sobie właśnie radziła. Flaubert oddaje jej cierpienia przenikliwie, ale ze spektakularną ironią. Jednym z moich ulubionych zdań z tej książki jest: „Chciała jednocześnie umrzeć i mieszkać w Paryżu”.

[4] Emma Bovary umarła, ale cały czas tańczy na wielu parkietach. [...] Pod koniec lat 90. Posy Simmonds, brytyjska pisarka i autorka komiksów, zaczęła publikować na łamach „The Guardian” *Gemmę Bovary*: historię zblazowanej Brytyjki, która przenosi się do Francji. Komiks został wydany w postaci książki w 1999 r. W 2006 r., z okazji 60-lecia serii Penguin Classics, nową okładkę do *Madame Bovary* zaprojektował Manolo Blahnik, znany projektant luksusowych butów. Nic dziwnego, że według jego opinii najbardziej fascynujące w tej książce jest: „Pożądanie głównej bohaterki, żeby mieć piękne stroje. Musiała się na nie zadłużać. Współczesne kobiety to rozumieją”. Współczesne kobiety to rozumieją, ale tylko Emma mogła umrzeć i jednocześnie mieszkać w Paryżu.

- 1 Zacytuj zdanie, które jest tezą tekstu Agnieszki Drotkiewicz. Wyjaśnij jego sens.
- 2 Co to znaczy, że historia o Emmie jest historią pogardy? Przywołaj z tekstu argumenty uzasadniające to stwierdzenie.
- 3 W jaki sposób autorka streszcza dzieje romansów pani Bovary? Co mówi to o jej stosunku do bohaterki Flauberta?

Okładka książki Posy Simmonds
Gemma Bovary

² **product placement** [produkt plejsment] (ang. 'lokowanie produktu') – narzędzie marketingowe służące do promowania produktu; polega ono na umieszczeniu danego produktu w przekazie medialnym (np. w filmie) w taki sposób, by zachęcić odbiorcę do kupienia i używania